

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 303/2015-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. mája 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Richardom Kovalčíkom, Advokátska kancelária, Rázusova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 193/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 193/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“).

V podstatnej časti sťažnosti sťažovateľ uviedol:

«Sťažovateľ je účastníkom konania o zaplatenie 6.784,90 € s prísl., ktoré je toho času vedené pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „porušovateľ“) pod sp. zn. 11 C/193/2010, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako navrhovateľ.

Aj napriek skutočnosti, že sťažovateľ doručil porušovateľovi návrh na vydanie platobného rozkazu, t.j. návrh na začatie konania ešte dňa 06.04.2010, vec nie je do dnešného dňa ešte stále právoplatne ukončená. O veci dokonca nebolo rozhodnuté ešte ani na prvom stupni...

Vzhľadom na skutočnosť, že od začatia konania (06. 04.2010) až po súčasnosť uplynulo takmer päť rokov a vo veci nebolo ešte stále rozhodnuté, sťažovateľ má za to, že neefektívnym postupom porušovateľa dochádza k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná, nakoľko porušovateľia nepostupujú vo veci ústavne konformným spôsobom...

... postup porušovateľa pri prejednávaní veci vedenej pod sp. zn. 11C/193/2010 je nutné považovať za neefektívny, dochádza ním k zjavným, zbytočným a ničím neodôvodneným prieťahom v konaní a v konečnom dôsledku tak aj k porušeniu zásady zákazu denegatio iustitiae (odopretie spravodlivosti).

Denegatio iustitiae je protiústavný stav, kedy súd svojvoľne alebo príliš formalisticky odmietne konať alebo vo veci koná, avšak nie účinne, čím účastníkovi výrazne sťažuje alebo až znemožní ochranu jeho subjektívnych práv...

Okrem vyššie uvedeného považuje sťažovateľ za potrebné zdôrazniť, že článok 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý, pokiaľ ide o oblasť občianskeho súdneho konania, vyjadruje predovšetkým záujem na tom, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu (mutatis mutandis, II. ÚS 26/95), pretože jeho

predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti. ...

Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné konštatovať, že konanie vedené porušovateľa pod sp. zn. 11C/193/2010 je bez akejkoľvek pochybnosti poznamenané zjavnými, zbytočnými a ničím neodôvodnenými prietahmi ako celok, čo predstavuje porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná.

V nadväznosti na ustálenú prax Európskeho súdu pre ľudské práva, má sťažovateľ za to, že nakoľko podanie ústavnej sťažnosti nemôže byť podmienené podaním sťažnosti pre prietahy konania predsedovi dotknutého súdu, nebol povinný postupovať v zmysle ust. § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V tejto súvislosti sťažovateľ považuje za potrebné poukázať predovšetkým na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo dňa 12.06.2012, a to rozsudky vo veci Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický proti Slovenskej republike, v ktorých ESLP odmietol prax Ústavného súdu Slovenskej republiky podmieňujúcu podanie ústavnej sťažnosti na prietahy v konaní predchádzajúcou sťažnosťou predsedovi súdu.

V oboch vyššie uvedených prípadoch sťažovatelia namietali neprimeranú dĺžku konaní, ktorých boli účastníkmi. ESLP oboma rozsudkami konštatoval porušenie práva sťažovateľov na prejednanie ich veci v primeranej lehote zaručeného článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež konštatoval, že vo vzťahu k ich sťažnosti na dĺžku napadnutých konaní nemali k dispozícii účinný prostriedok nápravy podľa článku 13 Dohovoru a priznal im finančné zadosťučinenie.

V oboch prípadoch sa sťažovatelia obrátili aj na Ústavný súd Slovenskej republiky so sťažnosťou podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol sťažnosť sťažovateľa Komanického s odôvodnením, že sťažovateľ sa pred podaním ústavnej sťažnosti neobrátil so sťažnosťou na prietahy v konaní na predsedu dotknutého súdu. V odôvodnení uznesenia o odmietnutí sťažnosti sťažovateľov Ištvánovcov

Ústavný súd Slovenskej republiky poukázal na to, že pred podaním ústavnej sťažnosti využili sťažnosť na prietahy predsedovi dotknutého súdu len formálne, keďže krátko na to podali aj ústavnú sťažnosť. Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky tak údajne neposkytli dotknutému okresnému súdu dostatočný priestor na prijatie potrebných opatrení.

ESLP vo vyššie uvedených rozsudkoch zo dňa 12. júna uviedol, že prax Ústavného súdu Slovenskej republiky bola sčasti nekonzistentná, keď poukázal na to, že v iných podobných prípadoch Ústavný súd Slovenskej republiky posúdil podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľov aj napriek tomu, že nesplnili podmienku podania sťažnosti na prietahy predsedovi dotknutého súdu. V prípade Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike v tejto súvislosti konkrétne uviedol, že podanie sťažnosti na prietahy v konaní dotknutému predsedovi súdu podľa zákona o štátnej správe súdov, ktorá bola porovnateľná so súčasnou sťažnosťou podľa zákona o súdoch nepovažoval za účinný prostriedok nápravy, a že pri preskúmaní sťažnosti na dĺžku konania, predseda dotknutého súdu viac koná z pozície manažéra ako z pozície súdnej kompetencie. ESLP ďalej uviedol, že aby bol prostriedok považovaný za „účinný“ na účely Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, musí umožniť predísť namietanému porušeniu alebo jeho pokračovaniu, alebo poskytnúť primeranú nápravu za akékoľvek porušenie, k akému došlo. Podľa ESLP pozícia sťažovateľov, pokiaľ ide o vyčerpanie prostriedkov nápravy na Ústavnom súde Slovenskej republiky, závisela na množstve faktorov bez spoľahlivého návodu a predvídateľného výsledku, čo nemôže byť považované za zlučiteľné s princípom právnej istoty, nakoľko existovali nezrovnalosti v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky...

V praxi to znamená, že Ústavný súd Slovenskej republiky nesmie podmieňovať prijatie ústavnej sťažnosti predchádzajúcou sťažnosťou predsedovi dotknutého súdu.

S poukazom na vyššie uvedené rozsudky ESLP je bez akejkolvek pochybnosti zrejmé, že podanie ústavnej sťažnosti nemôže byť podmienené predchádzajúcou sťažnosťou predsedovi dotknutého všeobecného súdu. Je nutné si totiž uvedomiť, že sťažnosť adresovaná predsedovi dotknutého súdu nie je možné vonkoncom posudzovať ako účinný prostriedok nápravy, nakoľko predseda dotknutého súdu nemá v predmetnej veci súdnu kompetenciu, resp. nie je oprávnený akokoľvek zasahovať, prípadne iným spôsobom vplývať na postup a rozhodovanie zákonného sudcu. ...

Sťažovateľ tak poukazujúc na vyššie uvedené úplne stratil dôveru, že v prípade akéhokoľvek porušenia práva je tu garancia nápravy zo strany autority, akou by mal byť súd, že tento bude rozhodovať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a zákonmi, a že o jeho právnom nároku bude rozhodnuté v primeranej lehote tak, aby bola zabezpečená jeho právna istota, čo sa však v opisovanom prípade vôbec nestalo.

Keďže je právna istota jedným zo základných atribútov právneho štátu a nakoľko bola dôvera sťažovateľa v právnu istotu závažným spôsobom narušená, sťažovateľovi tak vznikla morálna ujma spočívajúca v pocitoch nedôvery v súdny systém a jeho účinnosť.

Sťažovateľ preto žiada, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi, ako náhrady vyššie uvedenej nemajetkovej ujmy, pričom za primerané finančné zadosťučinenie považuje sumu 7.000,- €. Poukazuje pritom na skutočnosť, že od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu zo strany sťažovateľa prešla do dnešného dňa doba takmer päť rokov a vo veci ešte stále nebolo právoplatne rozhodnuté. Naopak o veci ešte stále rozhoduje len porušovateľ.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„I. Základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná, neefektívnym postupom Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 11C/193/2010 porušené bolo.

II. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Košice I, aby v konaní sp. zn. 11C/193/2010 bezodkladne konal.

III. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 7.000,- €, ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

IV. Okresný súd Košice I je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 193/2010.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa

odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prieťahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má k dispozícii podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa ustáleného názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prieťahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 153/03, I. ÚS 164/2010). Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prieťahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prieťahov a ustanovuje za také prieťahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prieťahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na

ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: *«nakoľko podanie ústavnej sťažnosti nemôže byť podmienené podaním sťažnosti pre prietahy konania predsedovi dotknutého súdu, nebol povinný postupovať v zmysle ust. § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*

V tejto súvislosti sťažovateľ považuje za potrebné poukázať predovšetkým na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo dňa 12.06.2012, a to rozsudky vo veci Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický proti Slovenskej republike, v ktorých ESLP odmietol prax Ústavného súdu Slovenskej republiky podmieňujúcu podanie ústavnej sťažnosti na prietahy v konaní predchádzajúcou sťažnosťou predsedovi súdu.»

Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa opakovane zdôrazňuje, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012, II. ÚS 255/2015) na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu v zásade už netrvá v prípadoch, keď dĺžka namietaného konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu bola už prima facie zjavne neprimeraná, čo však v konkrétnych okolnostiach danej veci nemožno podľa jeho názoru bez ďalšieho konštatovať (napadnuté konanie od jeho začiatku až do podania ústavnej sťažnosti trvalo štyri roky a desať mesiacov).

Keďže sťažovateľ sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu nepodal a ani netvrdí, že ju nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu jeho sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd, opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04), dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdech neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde bolo potrebné jeho sťažnosť odmietnuť z dôvodu neprípustnosti.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu dochádza k zbytočným prieťahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť (obdobne I. ÚS 182/2010, II. ÚS 255/2015).

V dôsledku odmietnutia sťažnosti bolo už bez právneho významu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími požiadavkami v nej uvedenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2015